

На основу члана 46. став 1. тачка 1) подтачка (б) и став 2. тачка 3) истог члана, члана 67. став 2, а у вези са чланом 37. став 1. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11, 80/11 – исправка и 93/12),

Савет Агенције за енергетику Републике Србије, на 203. седници од 26. децембра 2012. године, донео је

## **МЕТОДОЛОГИЈУ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ЦЕНЕ ПРИСТУПА СИСТЕМУ ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ПРИРОДНОГ ГАСА**

### **I. ПРЕДМЕТ МЕТОДОЛОГИЈЕ**

Овом методологијом се одређују услови и начин утврђивања максималне висине прихода енергетског субјекта који обавља делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас (у даљем тексту: оператор система), критеријуми и правила за расподелу тог прихода, елементи за обрачун (у даљем тексту: тарифни елементи) и начин обрачуна услуге дистрибуције природног гаса, тарифе за обрачун цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса и начин њиховог израчунавања, као и начин, поступак и рокови за достављање документације и врста документације коју оператор система доставља Агенцији за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција).

### **II. МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП**

Методологија се базира на механизму контроле цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса применом методе регулације „трошкови плус“, којом се оператору система одређује максимална висина прихода за регулаторни период, односно цена приступа систему за дистрибуцију природног гаса којом се обезбеђује:

- 1) покривање оправданих трошкова пословања, као и одговарајући принос на ангажована средства и инвестиције у обављању делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, којима се обезбеђује краткорочна и дугорочна сигурност снабдевања, односно одрживи развој система;
- 2) подстицање економске и енергетске ефикасности;
- 3) недискриминација, односно једнаки положај за кориснике система и
- 4) спречавање међусобног субвенционисања између појединих делатности које обавља оператор система и између појединих корисника система.

### **III. ПОЈМОВИ И ДЕФИНИЦИЈЕ**

Појмови употребљени у овој методологији имају следеће значење:

1. Инфо-правила - скуп енергетских и економских података систематизованих у табелама који се достављају Агенцији у циљу њеног редовног извештавања и

приликом подношења одлуке о цени приступа систему за дистрибуцију природног гаса на сагласност;

2.  $m^3$  - количина природног гаса која при притиску од 101325 Pa (1,01325 bar), температури од 288,15 K (15 °C) и доњој топлотној вредности од 33.338,35 kJ заузима запремину од једног кубног метра;
3. Максимално одобрени приход - максималан износ прихода оператора система у регулаторном периоду којим се надокнађују сви оправдани трошкови који настају обављањем делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас и одговарајући принос на ангажована средства и инвестиције;
4. Регулаторни период - временски период у трајању од једне календарске године - у даљем тексту у формулама и објашњењима формула означен са  $t$  и
5. Тарифни елементи - обрачунске величине на које се распоређује максимално одобрени приход оператора система који је одређен за регулаторни период у складу са овом методологијом.

Остали појмови употребљени у овој методологији имају исто значење као у Закону о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11, 80 /11 - исправка и 93/12).

При израчунавању према формулама у овој методологији, све вредности које се изражавају у процентима се деле са 100.

#### **IV. ОДРЕЂИВАЊЕ МАКСИМАЛНО ОДОБРЕНОГ ПРИХОДА**

Максимално одобрени приход оператора система се обрачунава на основу оправданих трошкова пословања и одговарајућег приноса на ангажована средства и инвестиције у обављању делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас.

Оправданост трошкова се оцењује према природи конкретног трошка, сагледавањем његове сврсисходности, провером количина и цене којом је изазван конкретан трошак, упоредном анализом трошкова оператора система заснованом на подацима о трошковима у претходном периоду и трошковима других оператора дистрибутивног система у земљи и окружењу (benchmarking).

##### **IV. 1. Заједнички оперативни трошкови, средства, трошкови амортизације и остали приходи**

Заједничким оперативним трошковима се сматрају оперативни трошкови настали ради омогућавања функционисања оператора система који, поред делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, обавља другу енергетску делатност чија је цена регулисана или који поред тих енергетских делатности обавља и друге енергетске, односно друге делатности које се не сматрају енергетским делатностима, а који се не могу директно алоцирати на поједине делатности.

Заједничким средствима се сматрају средства (нематеријална улагања осим goodwill-а, некретнине, постројења и опрема) која су неопходна за функционисање оператора система који, поред делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, обавља другу енергетску делатност чија је цена регулисана или који поред тих енергетских делатности обавља и друге енергетске, односно друге

делатности које се не сматрају енергетским делатностима, а која се не могу директно алоцирати на поједине делатности.

Заједничким трошковима амортизације се сматрају трошкови амортизације заједничких средстава настали ради омогућавања функционисања оператора система који, поред делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, обавља другу енергетску делатност чија је цена регулисана или који поред тих енергетских делатности обавља и друге енергетске, односно друге делатности које се не сматрају енергетским делатностима, а који се не могу директно алоцирати на поједине делатности.

Заједничким осталим приходима се сматрају остали приходи остварени ангажовањем заједничких ресурса оператора система који се не могу директно алоцирати на поједине делатности.

Заједнички оперативни трошкови, средства, трошкови амортизације и остали приходи се распоређују на делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас за коју се утврђује максимално одобрени приход и на друге енергетске, односно друге делатности које се не сматрају енергетским делатностима, на основу транспарентних правила (кључева) утврђених у складу са општим актом о рачуноводству и рачуноводственим политикама енергетског субјекта и објективним критеријумима.

#### **IV. 2. Обрачун максимално одобреног прихода**

Максимално одобрени приход оператора система по основу обављања делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, обрачунава се применом следеће формуле:

$$\text{МОП}_T = \text{ОП}_T + \text{А}_T + \text{ППЦК}_T * \text{РС}_T - \text{ОП}_T + \text{ТГ}_T + \text{КЕ}_T + \text{ПР}_T$$

где су:

$\text{МОП}_T$  – максимално одобрени приход по основу обављања делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас у периоду  $t$  (у динарима);

$\text{ОП}_T$  – оперативни трошкови у периоду  $t$  (у динарима);

$\text{А}_T$  – трошкови амортизације у периоду  $t$  (у динарима);

$\text{ППЦК}_T$  – стопа приноса на регулисана средства у периоду  $t$  (у %);

$\text{РС}_T$  – регулисана средства у периоду  $t$  (у динарима);

$\text{ОП}_T$  – остали приходи у периоду  $t$  (у динарима);

$\text{ТГ}_T$  – трошкови за надокнаду губитака у систему за дистрибуцију природног гаса у периоду  $t$  (у динарима);

$\text{КЕ}_T$  – корекциони елемент у периоду  $t$  (у динарима) и

$\text{ПР}_T$  - припадајући део кумулиране разлике максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода за период  $t$  (у динарима).

Када је степен искоришћености система за дистрибуцију природног гаса мањи од 35%, обрачунава се усклађени максимално одобрени приход, према формули:

$$\text{УМОП}_T = (\text{МОП}_T - \text{ТГ}_T) * (2,28 * \text{СИДС}_T + 0,20) + \text{ТГ}_T$$

где су:

$\text{УМОП}_T$  – усклађени максимално одобрени приход по основу обављања делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас у периоду  $t$  (у динарима) и

$\text{СИДС}_T$  – степен искоришћености капацитета свих дистрибутивних мрежа оператора система, који се, за регулаторни период, израчунава на основу формуле:

$$\text{СИДС}_T = (\text{ИКД}_T + \text{ОКмрс}) / (\text{ПКД}_{1T} + \text{ПКД}_{2T})$$

где су:

$\text{ИКД}_T$  – укупни искоришћени капацитет свих дистрибутивних мрежа оператора система, радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$  ( $\text{y m}^3/\text{h}$ ), на почетку регулаторног периода;

$\text{ОКмрс}$  – укупни одобрени капацитет свих мерно регулационих станица (МРС) купаца, произвођача и других енергетских субјеката прикључених на дистрибутивне гасоводе посматраног оператора система, притиска  $6 \leq p \leq 16 \text{ bar}$  ( $\text{y m}^3/\text{h}$ );

$\text{ПКД}_{1T}$  – укупни пројектовани капацитет свих дистрибутивних мрежа оператора система, максималног радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$  ( $\text{y m}^3/\text{h}$ ), у складу са подацима из лиценце, односно са пројектованим капацитетом дистрибутивне мреже из одобрења за употребу или главног пројекта на основу кога је издато и

$\text{ПКД}_{2T}$  – укупни пројектовани капацитет свих мерно регулационих станица купаца, произвођача и других оператора дистрибутивних система повезаних на гасоводе максималног радног притиска  $6 \leq p \leq 16 \text{ bar}$  ( $\text{y m}^3/\text{h}$ ), у складу са подацима из решења којим се одобрава прикључење, односно одобрења за употребу или главног пројекта на основу кога је издато.

Искоришћени капацитет свих дистрибутивних мрежа оператора система, радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$ , на почетку регулаторног периода се израчунава према формули:

$$\text{ИКД}_T = \text{УК}_{\text{ТПТ}} + \text{ОК}_{\text{ИПТ}} + \text{МК}_{\text{ГПТ}}$$

где су:

$\text{УК}_{\text{ТПТ}}$  – укупни капацитет активних типских прикључака на почетку регулаторног периода, на свим дистрибутивним мрежама оператора система, радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$  ( $\text{y m}^3/\text{h}$ );

$\text{ОК}_{\text{ИПТ}}$  – сума одобрених капацитета активних индивидуалних прикључака на почетку регулаторног периода, на свим мрежама оператора система, радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$  ( $\text{y m}^3/\text{h}$ ) и

$\text{МК}_{\text{ГПТ}}$  – сума максималних капацитета регулационих уређаја активних групних прикључака на почетку регулаторног периода, на свим дистрибутивним мрежама оператора система, радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$  ( $\text{y m}^3/\text{h}$ ). Активни прикључак у смислу ове формуле је прикључак у који је пуштен природни гас, осим места испоруке на којима није било потрошње у претходном регулаторном периоду и није најављена потрошња за текући регулаторни период или је било потрошње у претходном регулаторном периоду и оператор система писмено је обавештен да неће бити потрошње и гас се не троши у текућем регулаторном периоду.

$\text{УК}_{\text{ТПТ}}$  се израчунава према формули:

$$\text{УК}_{\text{ТПТ}} = \text{БР}_{\text{ТПТ}} * 1,2 \text{ (y m}^3/\text{h)}$$

где је:

$БР_{ТПТ}$  - укупан број активних типских прикључака на почетку регулаторног периода, на свим дистрибутивним мрежама оператора система.

#### IV. 2.1. Оперативни трошкови

Оперативни трошкови представљају оправдане трошкове настале по основу обављања делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас и чине их:

- 1) трошкови материјала;
- 2) трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи;
- 3) трошкови производних услуга;
- 4) нематеријални трошкови и
- 5) део резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених, а који се исплаћују у регулаторном периоду.

У оперативним трошковима садржани су и оперативни трошкови средстава прибављених без накнаде.

#### IV. 2.2. Трошкови амортизације

Трошкови амортизације представљају оправдане трошкове амортизације средстава која су у функцији обављања делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, при чему се у трошкове амортизације укључују и трошкови амортизације средстава прибављених без накнаде.

Трошкови амортизације обухватају трошкове амортизације постојећих средстава на почетку регулаторног периода и трошкове амортизације средстава која ће бити активирана у регулаторном периоду.

Трошкови амортизације постојећих и средстава која ће бити активирана у регулаторном периоду, обрачунавају се пропорционалном методом у процењеном корисном веку трајања средстава.

Трошкови амортизације средстава која ће бити активирана у регулаторном периоду, обрачунавају се на основицу коју чини 50% вредности активираних нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку.

Трошкови амортизације се рачунају према следећој формули:

$$A_t = АПС_t + ААС_t$$

где су:

$A_t$  – трошкови амортизације у периоду  $t$  (у динарима);

$АПС_t$  – трошкови амортизације постојећих средстава у периоду  $t$  (у динарима) и

$ААС_t$  – трошкови амортизације средстава која ће бити активирана у периоду  $t$  (у динарима).

#### IV. 2.3. Регулисана средства

Регулисана средства представљају нето вредност нематеријалних улагања (осим goodwill-a), некретнина, постројења и опреме који су ангажовани у обављању делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, изузимајући:

- нето вредност средстава прибављених без накнаде, као што су донације, учешће трећих лица у изградњи система за дистрибуцију природног гаса, средства прикупљена по основу изградње прикључака и слично и
- нето вредност нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку, која се не активирају у регулаторном периоду или која нису оправдана и/или ефикасна.

Оправданост и ефикасност инвестиција ради потребе развоја система за дистрибуцију природног гаса, у циљу задовољавања пораста потражње за природним гасом, као и повећања сигурности и квалитета испоруке, утврђује се на основу:

- техничко – технолошких, економских и других параметра и показатеља оправданости и ефикасности улагања и
- усклађености улагања са годишњим програмом, односно планом пословања и планом развоја система за дистрибуцију природног гаса енергетског субјекта.

Регулисана средства су основица за обрачун приноса на ангажована средства који оператор система може да оствари у регулаторном периоду.

Вредност регулисаних средстава обрачунава се као аритметичка средина вредности регулисаних средстава на почетку регулаторног периода и вредности регулисаних средстава на крају регулаторног периода, према следећој формули:

$$PC_T = (PCT + KCT) / 2$$

где су:

$PC_T$  – вредност регулисаних средстава у периоду  $t$  (у динарима);

$PCT$  – вредност регулисаних средстава на почетку периода  $t$  (у динарима) и

$KCT$  – вредност регулисаних средстава на крају периода  $t$  (у динарима).

Вредност регулисаних средстава на почетку регулаторног периода обрачунава се према следећој формули:

$$PCT = ПНВС_T - ПСБН_T - ПНСУП_T$$

где су:

$ПНВС_T$  – нето вредност нематеријалних улагања (осим goodwill-a), некретнина, постројења и опреме на почетку периода  $t$  (у динарима);

$ПСБН_T$  – нето вредност средстава прибављених без накнаде на почетку периода  $t$  (у динарима) и

$ПНСУП_T$  – нето вредност нематеријалних улагања (осим goodwill-a), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку на почетку периода  $t$ , а која неће бити активирана у периоду  $t$  или која нису оправдана и/или ефикасна (у динарима).

Вредност регулисаних средстава на крају регулаторног периода обрачунава се према следећој формули:

$$KPC_T = PRC_T - APC_T + \Delta CUP_T - HOPC_T - \Delta CBN_T - \Delta HSCUP_T$$

где су:

$APC_T$  – трошкови амортизације регулисаних средстава који не укључују трошкове амортизације средстава прибављених без накнаде у периоду  $t$  који се обрачунавају на начин дефинисан овом методологијом (у динарима);

$\Delta CUP_T$  – промена вредности нематеријалних улагања (осим goodwill-a), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку у периоду  $t$ , увећана за нето вредност нематеријалних улагања (осим goodwill-a), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за набавку истих на почетку регулаторног периода, а која ће бити активирана у периоду  $t$  (у динарима);

$HOPC_T$  – нето вредност средстава која су отуђена и/или трајно повучена из употребе у периоду  $t$  (у динарима);

$\Delta CBN_T$  – промена вредности средстава прибављених без накнаде у периоду  $t$  (у динарима) и

$\Delta HSCUP_T$  – промена вредности нематеријалних улагања (осим goodwill-a), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку, која неће бити активирана у периоду  $t$  или која нису оправдана и/или ефикасна (у динарима).

#### IV. 2.4. Стопа приноса на регулисана средства

Стопа приноса на регулисана средства се утврђује као пондерисана просечна цена капитала оператора система.

Пондерисана просечна цена капитала је пондерисани просек стопе приноса на сопствени капитал и пондерисане просечне стопе приноса на позајмљени капитал, према пондерима од 0,4 за сопствени капитал и 0,6 за позајмљени капитал и обрачунава се пре опорезивања према следећој формули:

$$PPCK_T = (0,4 * \text{ЦСК}_T) / (1 - \text{СП}_T) + 0,6 * \text{ЦПК}_T$$

где су:

$PPCK_T$  – стопа приноса на регулисана средства у периоду  $t$  (у %);

$\text{ЦСК}_T$  – цена сопственог капитала после опорезивања у периоду  $t$  (у %);

$\text{СП}_T$  – стопа пореза на добит према важећим законским прописима у периоду  $t$  (у %) и

$\text{ЦПК}_T$  – пондерисана просечна цена позајмљеног капитала у периоду  $t$  (у %).

Цена сопственог капитала после опорезивања треба да одражава специфични ризик оператора система, ризик земље и преовлађујуће услове прибављања капитала на финансијском тржишту у регулаторном периоду.

Позајмљени капитал у смислу овог пододељка, представља збир дугорочних обавеза и краткорочних финансијских обавеза којима се финансирају регулисана средства.

Цена позајмљеног капитала се рачуна као пондерисана просечна каматна стопа на укупно позајмљена средства, при чему се као пондери узимају учешћа позајмљених

средстава у укупно позајмљеним средствима. Цена позајмљеног капитала се признаје до нивоа цене обазриво и рационално позајмљених средстава.

#### IV. 2.5. Остали приходи

Остали приходи су приходи остварени ангажовањем ресурса намењених обављању делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, као што су: приходи од активирања учинака и робе, приходи од продаје регулисаних средстава, приходи по основу издавања одобрења са условима за извођење радова у заштитном појасу цевовода, приходи по основу накнађених штета, приходи по основу обуставе испоруке природног гаса и други приходи.

#### IV. 2.6. Трошкови за надокнаду губитака

Висина трошкова за надокнаду губитака у систему за дистрибуцију природног гаса се утврђује на основу следеће формуле:

$$ТГ_{т} = Г_{т} * ЦГ_{т}$$

где су:

$ТГ_{т}$  – трошкови за надокнаду губитака у периоду  $t$  (у динарима);

$Г_{т}$  – количина природног гаса потребна за надокнаду губитака у систему за дистрибуцију природног гаса у периоду  $t$  (у  $m^3$ ) и

$ЦГ_{т}$  – оправдана пондерисана просечна набавна цена природног гаса, укључујући и све оправдане зависне трошкове набавке природног гаса за надокнаду губитака у периоду  $t$  (у динарима/ $m^3$ ).

Количина природног гаса потребна за надокнаду губитака у систему за дистрибуцију природног гаса у периоду  $t$ , израчунава се према следећој формули:

$$Г_{т} = КИ_{т} * СГ_{т} / (1 - СГ_{т})$$

где су:

$Г_{т}$  – количина природног гаса за надокнаду губитака (у  $m^3$ )

$КИ_{т}$  – количина природног гаса која се испоручује из целокупног дистрибутивног система у периоду  $t$  (у  $m^3$ ) и

$СГ_{т}$  – оправдана стопа губитака природног гаса у целокупном дистрибутивном систему у периоду  $t$  (у %).

Количина природног гаса која се испоручује са целокупног дистрибутивног система једнака је збиру количина природног гаса које се испоручују купцима чији су објекти повезани на мрежу, у мреже дистрибутивних система других енергетских субјеката, произвођачима природног гаса и природног гаса за сопствену потрошњу оператора система.

Количина природног гаса која се преузима у дистрибутивни систем, једнака је збиру количина природног гаса које се преузимају са повезаног транспортног система, са повезаних дистрибутивних система других енергетских субјеката и са домаћих гасних поља која су повезана на мреже оператора система.



Оправдана стопа губитака природног гаса у периоду  $t$ , одређује се на основу: остварених стопа губитака природног гаса у претходне три године, анализе стања система, упоредне анализе остварених стопа губитака других оператора дистрибутивних система у земљи и окружењу (*benchmarking*), узимајући у обзир старост гасовода, материјал гасовода и квалитет природног гаса, као и на основу плана за смањење губитака и резултата реализованих мера за смањење губитака.

Остварена годишња стопа губитака природног гаса се израчунава на основу остварених годишњих количина, дељењем разлике између укупно преузетих и укупно испоручених количина са целокупног дистрибутивног система, са укупно преузетом количином природног гаса.

#### IV. 2.7. Корекциони елемент

Корекциони елемент је вредносни израз (новчани износ) којим се умањује или увећава максимално одобрени приход за регулаторни период ( $t$ ) за износ одступања оствареног прихода по основу реализованих тарифних елемената и регулисаних цена на које је дата сагласност за  $t-2$  регулаторни период од оправданог прихода за  $t-2$  регулаторни период обрачунаог на начин утврђен овом методологијом, а на основу остварених енергетских величина и вредности оправданих трошкова и осталих прихода остварених у  $t-2$  регулаторном периоду, односно у претходним регулаторним периодима за које корекција није извршена.

Корекциони елемент се обрачунава према следећој формули:

$$KE_t = (ОППР_{t-2} - ОПР_{t-2}) * (1 + I_{t-2})$$

где су:

$KE_t$  – корекциони елемент у периоду  $t$  (у динарима);

$ОППР_{t-2}$  – оправдани приход по основу обављања делатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас у периоду  $t-2$ , обрачунаог у складу са овом методологијом на основу остварених енергетских величина и вредности оправданих трошкова и осталих прихода (у динарима);

$ОПР_{t-2}$  - остварени приход по основу реализованих тарифних елемената и регулисаних цена на које је дата сагласност, у периоду  $t-2$  (у динарима) и

$I_{t-2}$  – индекс потрошачких цена у Републици Србији у периоду  $t-2$ , према објављеном податку органа надлежног за послове статистике (у %).

У случају из ст. 1. и 2. овог пододелјка, корекциони елемент се не примењује приликом обрачуна максимално одобреног прихода за прва два регулаторна периода.

Ако оператор система, приликом подношења одлуке о цени приступа систему за дистрибуцију природног гаса на сагласност Агенцији, располаже подацима о оствареним енергетским величинама и финансијским извештајима за  $t-1$  регулаторни период, корекциони елемент се израчунава на основу података из  $t-1$  регулаторног периода, односно претходних регулаторних периода за које корекција није извршена. У овом случају се корекциони елемент не примењује приликом обрачуна максимално одобреног прихода за први регулаторни период.

У случају да регулисане цене нису примењиване од почетка регулаторног периода, корекциони елемент се обрачунава само за део регулаторног периода у коме су се регулисане цене примењивале, под условом да оператор система располаже

финансијским извештајима за део регулаторног периода у коме су регулисане цене примењиване. Када оператор система не располаже финансијским извештајима за део регулаторног периода у коме су се регулисане цене примењивале, остварени приход се обрачунава, у делу регулаторног периода у коме се нису примењивале регулисане цене, применом регулисаних цена.

Први регулаторни период у смислу овог поделења је календарска година у којој су примењене регулисане цене тог оператора система за приступ систему, образоване у складу са законом којим се уређује област енергетике.

#### IV. 2.8. Припадајући део кумулиране разлике максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода

За сваки регулаторни период утврђује се разлика између максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода, све док се први пут не оствари степен искоришћености система за дистрибуцију природног гаса од 35%.

У регулаторном периоду у коме оператор система оствари степен искоришћености система за дистрибуцију природног гаса од 35%, утврђује се кумулирана разлика максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода за највише пет претходних регулаторних периода, усклађених за индекс потрошачких цена у Републици Србији применом следеће формуле:

$$\begin{aligned}
 KP_T = & P_{T-1} * (1 + I_{T-1}) + \\
 & + P_{T-2} * (1 + I_{T-2}) * (1 + I_{T-1}) + \\
 & + P_{T-3} * (1 + I_{T-3}) * (1 + I_{T-2}) * (1 + I_{T-1}) + \\
 & + P_{T-4} * (1 + I_{T-4}) * (1 + I_{T-3}) * (1 + I_{T-2}) * (1 + I_{T-1}) + \\
 & + P_{T-5} * (1 + I_{T-5}) * (1 + I_{T-4}) * (1 + I_{T-3}) * (1 + I_{T-2}) * (1 + I_{T-1})
 \end{aligned}$$

где су:

$KP_T$  – кумулирана разлика максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода за период  $t$  (у динарима);

$P_T$  - разлика максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода у периоду  $t$  (у динарима) и

$I_T$  – индекс потрошачких цена у Републици Србији у периоду  $t$ , према објављеном податку органа надлежног за послове статистике (у %).

Припадајући део кумулиране разлике максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода утврђује се применом следеће формуле:

$$PR_T = 0,2 * (OT_T + A_T + ППЦК_T * PC_T - OP_T + TG_T + KE_T),$$

Ако је  $PR_T$  израчунат по претходној формули већи од  $KP_T$  ( $PR_T > KP_T$ ) онда је

$$PR_T = KP_T$$

где је:

$PR_T$  - припадајући део кумулиране разлике максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода за период  $t$  (у динарима).

У наредном регулаторном периоду кумулирана разлика максимално одобреног прихода и усклађеног максимално одобреног прихода обрачунава се према формули:

$$KP_{T+1} = (KP_T - PR_T) * (1 + I_T).$$

## V. МЕСТА ИСПОРУКЕ

Места испоруке се разврставају у категорије и групе, према:

- 1) радном притиску гасовода на месту прикључења, максималном капацитету мерног уређаја утврђеним актом којим се одобрава прикључење објекта на систем за дистрибуцију природног гаса и
- 2) годишњој равномерности потрошње природног гаса.

Годишња равномерност потрошње природног гаса се утврђује на основу података о потрошњи природног гаса на месту испоруке и представља количник збира остварене потрошње природног гаса у јануару, фебруару и децембру претходне календарске године и укупне потрошње природног гаса остварене у тој години на том месту испоруке (у даљем тексту: коефицијент равномерности  $K_p$ ).

Подаци о годишњој равномерности потрошње за ново место испоруке, као и за место испоруке које током претходне календарске године није остварило потрошњу природног гаса, утврђују се према уговореним количинама природног гаса за место испоруке.

Подаци о годишњој равномерности потрошње за постојеће место испоруке које је активирано у току претходне календарске године и које није имало потрошњу природног гаса у току 12 узастопних месеци, утврђују се према уговореним количинама природног гаса за место испоруке.

### V.1. Категорије места испоруке

Категорије места испоруке су:

- 1) места испоруке са система за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$  (у даљем тексту: "Категорија 1") и
- 2) места испоруке са система за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $6 \leq p \leq 16 \text{ bar}$  (у даљем тексту "Категорија 2").

### V.2. Групе места испоруке

V.2.1. Групе места испоруке у „Категорији 1“

У оквиру "Категорије 1", утврђују се четири групе места испоруке:

- 1) „Мала потрошња“, у коју се разврставају места испоруке са мерним уређајима максималног капацитета мањег или једнаког  $10 \text{ m}^3/\text{час}$  и то:
  - места испоруке, физичких лица која природни гас користе за потребе грејања станова, односно стамбених објеката, укључујући и грејање помоћних објеката, загревање воде и припрему хране, као и друге потребе у домаћинствима („Мала потрошња - домаћинства“) и
  - места испоруке правних и физичких лица, осим места испоруке за домаћинства („Мала потрошња - остали“);
- 2) „Ванвршна потрошња K1“, у коју се разврставају места испоруке код којих је мерни уређај максималног капацитета већег од  $10 \text{ m}^3/\text{час}$ , коефицијент

равномерности  $K_p$  је мањи или једнак 0,20 ( $K_p \leq 0,20$ ), а количник максималне дневне потрошње у сваком од наведена три месеца - јануар, фебруар и децембар и максималне дневне потрошње природног гаса, остварених у години на основу које се разврстава место испоруке, је мањи или једнак 0,6 ( $\leq 0,6$ );

- 3) „Равномерна потрошња  $K_1$ “ у коју се разврставају места испоруке код којих је мерни уређај максималног капацитета већег од 10 м<sup>3</sup>/час и то:
  - места испоруке код којих је коефицијент равномерности  $K_p$  мањи или једнак 0,33 ( $K_p \leq 0,33$ ) и
  - места испоруке код којих је коефицијент равномерности  $K_p$  мањи или једнак 0,20 ( $K_p \leq 0,20$ ), а количник максималне дневне потрошње у било ком од наведена три месеца - јануар, фебруар и децембар и максималне дневне потрошње природног гаса, остварених у години на основу које се разврстава место испоруке, је већи од 0,6 ( $>0,6$ );
- 4) „Неравномерна потрошња  $K_1$ “, у коју се разврставају места испоруке код којих је мерни уређај максималног капацитета већег од 10 м<sup>3</sup>/час, а коефицијент равномерности  $K_p$  је већи од 0,33 ( $K_p > 0,33$ ).

#### V.2.2. Групе места испоруке у „Категорији 2“

У оквиру "Категорије 2", утврђују се три групе места испоруке:

- 1) „Ванвршна потрошња  $K_2$ “, у коју се разврставају места испоруке код којих је коефицијент равномерности  $K_p$  мањи или једнак 0,20 ( $K_p \leq 0,20$ ), а количник максималне дневне потрошње у сваком од наведена три месеца - јануар, фебруар и децембар и максималне дневне потрошње природног гаса, остварених у години на основу које се разврстава за место испоруке, је мањи или једнак 0,6 ( $\leq 0,6$ );
- 2) „Равномерна потрошња  $K_2$ “ у коју се разврставају:
  - места испоруке код којих је коефицијент равномерности  $K_p$  мањи или једнак 0,33 ( $K_p \leq 0,33$ ) и
  - места испоруке код којих је коефицијент равномерности  $K_p$  мањи или једнак 0,20 ( $K_p \leq 0,20$ ), а количник максималне дневне потрошње у било ком од наведена три месеца - јануар, фебруар и децембар и максималне дневне потрошње природног гаса, остварених у години на основу које се разврстава место испоруке, је већи од 0,6 ( $K_p > 0,6$ );
- 3) „Неравномерна потрошња  $K_2$ “, у коју се разврставају места испоруке код којих је коефицијент равномерности  $K_p$  већи од 0,33 ( $K_p > 0,33$ ).

## VI. ТАРИФНИ ЕЛЕМЕНТИ

Тарифни елементи су обрачунске величине на које се распоређује максимално одобрени приход оператора система утврђен за регулаторни период.

Тарифни елементи су:

- 1) "капацитет" и
- 2) "енергент".

Тарифни елементи "капацитет" и "енергент", као обрачунске величине ове методологије, утврђују се за сваку од категорија и група места испоруке за регулаторни период.

Тарифни елемент "капацитет" се утврђује на основу максималних дневних потрошњи на местима испоруке.

Максимална дневна потрошња за место испоруке са аутоматским бележењем испоручених дневних количина природног гаса на мерном уређају, утврђује се на основу остварених дневних потрошњи из претходне календарске године.

За место испоруке код којег не постоји могућност аутоматског бележења испоручених дневних количина природног гаса на мерном уређају, максимална дневна потрошња се израчунава тако што се највећи количник испоручених месечних количина у претходној календарској години и броја дана у том месецу, помножи са одговарајућим коефицијентом месечне неравномерности  $K_m$ .

Вредности коефицијента месечне неравномерности  $K_m$  су:

- 1)  $K_{m1}=1,35$  за место испоруке из групе „Неравномерна потрошња  $K1$ “ и „Неравномерна потрошња  $K2$ “;
- 2)  $K_{m2}=1,20$  за место испоруке из групе „Равномерна потрошња  $K1$ “, „Равномерна потрошња  $K2$ “, „Ванвршна потрошња  $K1$ “ и „Ванвршна потрошња  $K2$ “.

Максимална дневна потрошња за ново место испоруке, као и за место испоруке које током претходне календарске године није имало потрошњу природног гаса, утврђује се према уговореној максималној дневној потрошњи природног гаса.

Максимална дневна потрошња за постојеће место испоруке које је активирано у току претходне календарске године и које није имало потрошњу природног гаса у току 12 узастопних месеци, утврђује се према уговореној максималној дневној потрошњи природног гаса.

Максимална дневна потрошња се исказује у  $m^3$ /дан/година и заокружује се на цео број.

Тарифни елемент "енергент" се утврђује на основу планираних количина природног гаса за испоруку у регулаторном периоду.

Тарифни елемент "енергент" се исказује у  $m^3$ .

Оператор система који обавља делатност на више дистрибутивних мрежа, тарифне елементе по категоријама и групама места испоруке утврђује сабирањем одговарајућих величина на основу којих се утврђују тарифни елементи за све мреже на којима обавља делатност.

## **VI.1. Тарифни елемент "капацитет"**

Тарифни елемент „капацитет“ за групу места испоруке „Мала потрошња“ се израчунава тако што се највећи количник збира укупних месечних количина испоручених за места испоруке у групи мала потрошња у претходној календарској години и планираних месечних количина за нова места испоруке која ће бити активирана у календарској години и броја дана у том месецу, помножи са коефицијентом  $K_{m1}=1,35$ .

Тарифни елемент "капацитет" за групу места испоруке „Неравномерна потрошња  $K1$ “, „Равномерна потрошња  $K1$ “, „Ванвршна потрошња  $K1$ “, „Неравномерна потрошња  $K2$ “, „Равномерна потрошња  $K2$ “ и „Ванвршна потрошња  $K2$ “, израчунава се сабирањем максималних дневних потрошњи свих постојећих места испоруке у одговарајућој групи и

максималних дневних потрошњи места испоруке која ће бити активирана у истој групи у регулаторном периоду.

Максимална дневна потрошња места испоруке на којима су мерни уређаји у оквиру објекта мернорегулационе станице оператора транспортног система, не урачунавају се у тарифни елемент "капацитет".

## **VI.2. Тарифни елемент "енергент"**

Тарифни елемент "енергент" је планирана годишња количина природног гаса коју оператор система испоручује свим местима испоруке природног гаса укључујући и нова места испоруке планирана за активирање у регулаторном периоду.

Количине природног гаса испоручене за места испоруке на којима су мерни уређаји у оквиру објекта мернорегулационе станице оператора транспортног система, не урачунавају се у тарифни елемент "енергент".

## **VII. ТАРИФЕ**

Тарифе се утврђују по групама места испоруке за сваки од тарифних елемената - "енергент" и "капацитет", осим за места испоруке из групе „Мала потрошња“, којима се тарифа утврђује само за тарифни елемент "енергент", у складу са овом методологијом.

За тарифни елемент "капацитет", утврђује се тарифа "капацитет".

За тарифни елемент "енергент", утврђује се тарифа "енергент".

Тарифе за "капацитет" и "енергент" у оквиру исте групе места испоруке су једнаке за сва места испоруке за дистрибуцију природног гаса истог оператора система.

Тарифе по тарифним елементима за капацитет се изражавају у динарима/м<sup>3</sup>/дан/година, заокружено на две децимале.

Тарифе по тарифним елементима за енергент се изражавају у динарима/м<sup>3</sup>, заокружено на две децимале.

## **VIII. РАСПОДЕЛА МАКСИМАЛНО ОДОБРЕНОГ ПРИХОДА**

### **VIII.1. Расподела максимално одобреног прихода на тарифне елементе**

Максимално одобрени приход, односно усклађени максимално одобрени приход, распоређује се на тарифне елементе за капацитет и енергент према формулама:

$$МОП_{ка} = 0,3 * МОП_{т}, \text{ односно } МОП_{ка} = 0,3 * УМОП_{т}$$

$$МОП_{ен} = 0,7 * МОП_{т}, \text{ односно } МОП_{ен} = 0,7 * УМОП_{т}$$

где су:

МОП<sub>ка</sub> – део максимално одобреног прихода за период т распоређен на тарифни елемент за капацитет (у динарима) и

МОП<sub>ен</sub> – део максимално одобреног прихода за период т распоређен на тарифни елемент за енергент (у динарима).

МОП<sub>т</sub> – максимално одобрени приход за период т (у динарима);

УМОП<sub>т</sub> – усклађени максимално одобрени приход за период т (у динарима);

## VIII.2. Распoдeлa мaксимaлнo oдoбрeнoг прихoдa нa дeлoвe систeмa

Мaксимaлнo oдoбрeни прихoд oпeрaтoрa систeмa рaспoрeђујe сe нa дeo систeмa зa дистрибуцију прирoднoг гaсa рaднoг притискa  $p < 6 \text{ bar}$  и нa дeo систeмa зa дистрибуцију прирoднoг гaсa рaднoг притискa  $6 \leq p \leq 16 \text{ bar}$  нa слeдeћи нaчин:

- 1) трoшкoви зa нaдoкнaду губитaкa у систeму зa дистрибуцију прирoднoг гaсa, кao сaстaвни дeo мaксимaлнo oдoбрeнoг прихoдa, рaспoрeђују сe нa дeлoвe систeмa срaзмeрнo кoличинaмa прирoднoг гaсa кoje прeдстaвљajу губиткe нa тoм дeлу систeмa;
- 2) сви oстaли трoшкoви кoји улaзe у oбрaчун мaксимaлнo oдoбрeнoг прихoдa, изузeв трoшкoвa из тaчкe 1) oвoг oдeљкa, рaспoрeђују сe нa дeлoвe систeмa срaзмeрнo нeтo врeднoсти систeмa зa дистрибуцију прирoднoг гaсa.

Мaксимaлнo oдoбрeни прихoд oпeрaтoрa систeмa рaспoрeђeн нa дeлoвe систeмa, рaспoдeљујe сe нa тaрифнe eлeмeнтe "eнeргeнт" и "кaпaцитeт" у oднoсимa утврђeним oдeљкoм VIII.1. oвe мeтoдoлoгијe.

## IX. НАЧИН ИЗРАЧУНАВАЊА ТАРИФА

Тaрифe сe изрaчунaвajу пo тaрифним eлeмeнтимa зa свaкy грyпу мeстa испoрукe, a прeмa прихoдимa oпeрaтoрa систeмa рaспoрeђeним нa тaрифнe eлeмeнтe пo кaтeгoријaмa и грyпaмa мeстa испoрукe, у склaду сa oвoм мeтoдoлoгијoм.

### IX.1. Утврђивање прихода на основу којих се израчунавају тарифе за сваку групу места испоруке

Прихoди oпeрaтoрa систeмa нa oснoву кoјих сe изрaчунaвajу тaрифe зa свaкy грyпу мeстa испoрукe, oбрaчунaвajу сe прeмa учeштy oдгoвaрaјућe грyпe мeстa испoрукe у oпрaвдaним трoшкoвимa пoслoвaњa oпeрaтoрa систeмa, нa oснoву кoјих сe oбрaчунaвa мaксимaлнo oдoбрeни прихoд oпeрaтoрa систeмa у рeгулaтoрнoм пeриoду, у склaду сa пoглaвљeм IV. oвe мeтoдoлoгијe.

Прихoди oпeрaтoрa систeмa кoји сe рaспoрeђују нa тaрифни eлeмeнт "eнeргeнт", утврђују сe прeмa укупнoј гoдишњoј кoличини прирoднoг гaсa кoјy oпeрaтoр систeмa испoрyчyјe свaкoј oд грyпa мeстa испoрукe у смислу oвe мeтoдoлoгијe.

Прихoди oпeрaтoрa систeмa кoји сe рaспoрeђују нa тaрифни eлeмeнт "кaпaцитeт", утврђују сe прeмa пoизвoду мaксимaлнe днeвнe пoтрoшњe прирoднoг гaсa oдгoвaрaјућe грyпe мeстa испoрукe нa нaчин утврђeн oдeљкoм VI.1. oвe мeтoдoлoгијe и кoeфицијeнтa eфикaснoсти искoришћeњa систeмa (у дaљeм тeкстy: кoригoвaнa мaксимaлнa днeвнa пoтрoшњa прирoднoг гaсa), зa свaкy oд грyпa мeстa испoрукe у смислу oвe мeтoдoлoгијe.

У зaвиснoсти oд грyпe мeстa испoрукe, врeднoст кoeфицијeнтa eфикaснoсти искoришћeњa систeмa изнoси:

- 1)  $K_{e1}=1$  - зa мeстa испoрукe „Мaлa пoтрoшњa“, „Нeрaвнoмeрнa пoтрoшњa K1“ и „Нeрaвнoмeрнa пoтрoшњa K2“;
- 2)  $K_{e2}=0,85$  - зa мeстa испoрукe „Рaвнoмeрнa пoтрoшњa K1“ и „Рaвнoмeрнa пoтрoшњa K2“ и

- 3)  $K_{e3}=0,60$  - за места испоруке „Ванвршна потрошња K1“ и „Ванвршна потрошња K2“.

## **IX.2. Расподела прихода распоређеног на делове система по групама места испоруке за које се израчунавају тарифе**

Део прихода оператора система распоређен на делове система у складу са одељком VIII.2. ове методологије, распоређује се на приходе по групама места испоруке за које се израчунавају тарифе.

### **IX.2.1. Утврђивање прихода по групама места испоруке у оквиру "Категорије 1"**

За групе места испоруке у оквиру "Категорије 1" за тарифни елемент "енергент", приходи се утврђују као збир:

- 1) прихода по групама места испоруке распоређених на систем за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$ , који се израчунава као количник прихода распоређеног на тај део система за обрачун тарифног елемента "енергент" и годишње количине природног гаса која се испоручује свим местима испоруке у оквиру ове "Категорије 1", помноженог са количином природног гаса за испоруку у оквиру групе места испоруке за коју се израчунава тарифа "енергент" и
- 2) прихода по групама места испоруке на целокупном систему за дистрибуцију природног гаса оператора система, који се израчунава као количник прихода распоређеног на део система за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $6 \leq p \leq 16 \text{ bar}$  за обрачун тарифног елемента "енергент" и укупне годишње количине природног гаса која се испоручује са целокупног система за дистрибуцију природног гаса оператора система, помноженог са количином природног гаса за испоруку у оквиру групе места испоруке за коју се израчунава тарифа "енергент".

За групе места испоруке у оквиру "Категорије 1", за тарифни елемент "капацитет", приходи се утврђују као збир:

- 1) прихода по групама места испоруке на систему за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$  који се израчунава као количник прихода распоређеног на тај део система за обрачун тарифног елемента "капацитет" и кориговане максималне дневне потрошње природног гаса на систему за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $p < 6 \text{ bar}$  свих места испоруке из "Категорије 1", помноженог са коригованом максималном дневном потрошњом природног гаса за групу места испоруке за коју се израчунава тарифа "капацитет" и
- 2) прихода по групама места испоруке на целокупном систему за дистрибуцију природног гаса, који се израчунава као количник прихода алоцираног на део система за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $6 \leq p \leq 16 \text{ bar}$  за обрачун тарифног елемента "капацитет" и кориговане максималне дневне потрошње природног гаса свих места испоруке целокупног система за дистрибуцију природног гаса, помноженог са коригованом максималном дневном потрошњом природног гаса за групу места испоруке за коју се израчунава тарифа "капацитет".



Приходи распоређени на тарифни елемент "капацитет" за групу места испоруке "Мала потрошња", укључују се у приходе на основу којих се израчунава тарифа "енергент" за ту групу места испоруке.

#### IX.2.2. Утврђивање прихода по групама места испоруке у оквиру "Категорије 2"

За групе места испоруке у оквиру "Категорије 2", приходи на основу којих се израчунавају тарифе се утврђују:

- 1) за тарифни елемент "енергент", као количник прихода распоређеног на део система за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $6 \leq p \leq 16$  bar за обрачун тарифног елемента "енергент" и укупне годишње количине природног гаса која се испоручује са целокупног система за дистрибуцију природног гаса, помноженог са количином природног гаса за испоруку у оквиру групе места испоруке за коју се израчунава тарифа "енергент" и
- 2) за тарифни елемент "капацитет", као количник прихода распоређеног на део система за дистрибуцију природног гаса радног притиска  $6 \leq p \leq 16$  bar за обрачун тарифног елемента "капацитет" и кориговане максималне дневне потрошње природног гаса свих места испоруке целокупног система за дистрибуцију природног гаса, помноженог са коригованом максималном дневном потрошњом природног гаса за групу места испоруке за коју се израчунава тарифа "капацитет".

#### IX.3. Израчунавање тарифа

Тарифа "енергент" се израчунава као количник прихода распоређених на тарифни елемент "енергент" за групу места испоруке за коју се израчунава тарифа "енергент" у складу са пододељком IX.2.1, односно пододељком IX.2.2. ове методологије и годишње количине природног гаса која се испоручује у оквиру одговарајуће групе места испоруке.

Тарифа "капацитет" се израчунава као количник прихода распоређених на тарифни елемент "капацитет" за групу места испоруке за коју се израчунава тарифа "капацитет", у складу са пододељком IX.2.1, односно пододељком IX.2.2. ове методологије и максималне дневне потрошње природног гаса у оквиру одговарајуће групе места испоруке.

### X. НАЧИН ОБРАЧУНА УСЛУГЕ ДИСТРИБУЦИЈЕ ПРИРОДНОГ ГАСА

Услуга дистрибуције природног гаса се обрачунава на основу тарифа за обрачунски период.

Ако се у току обрачунског периода промене тарифе, услуга дистрибуције природног гаса се обрачунава применом нових и до тада важећих тарифа, сразмерно броју дана њиховог важења у обрачунском периоду.

За једно место испоруке, тарифа "капацитет" се примењује на максималну дневну потрошњу природног гаса тог места испоруке утврђену на начин одређен овом методологијом.

Износ који је обрачунат за једно место испоруке, множењем тарифе за капацитет и максималне дневне потрошње природног гаса, а који је утврђен на годишњем нивоу, распоређује се према броју обрачунских периода.

За ново место испоруке, износ обрачунат за капацитет утврђује се тако што се износ обрачунат на начин описан у ставу 4. овог одељка подели са укупним бројем обрачунских периода у календарској години и помножи преосталим бројем обрачунских периода до краја те године.

За једно место испоруке, тарифа "енергент" се примењује на испоручену количину природног гаса утврђену мерењем за то место испоруке у обрачунском периоду.

Начин мерења, обрачунски период, као и начин обрачуна услуге дистрибуције природног гаса, уређују оператор система и корисници система за одговарајућа места испоруке, у складу са законом, прописом о условима испоруке природног гаса, правилима о раду система за дистрибуцију природног гаса, издатим одобрењем за прикључење на систем за дистрибуцију природног гаса и овом методологијом.

Услуга дистрибуције природног гаса се не обрачунава за место испоруке на којима су мерни уређаји у оквиру објекта мернорегулационе станице оператора транспортног система.

## **XI. НАЧИН, ПОСТУПАК И РОКОВИ ДОСТАВЉАЊА ПОДАТАКА И ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И ПРОМЕНА ЦЕНЕ ПРИСТУПА СИСТЕМУ ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ПРИРОДНОГ ГАСА**

### **XI.1. Документација и рокови за достављање**

Оператор система доставља Агенцији следеће податке и документацију:

- 1) годишње финансијске извештаје (најкасније до 30. априла текуће за претходну годину);
- 2) годишњи биланс стања и биланс успеха за сваку делатност појединачно (најкасније до 30. априла текуће за претходну годину);
- 3) извештај о извршеној ревизији годишњих финансијских извештаја, за правна лица за која је то одређено законом (најкасније до 30. септембра текуће за претходну годину);
- 4) аналитички закључни лист за правно лице у целини и за сваку делатност енергетског субјекта појединачно (најкасније до 30. априла текуће за претходну годину);
- 5) регистар нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме енергетског субјекта на дан 31. децембар за правно лице у целини и за сваку делатност енергетског субјекта појединачно (најкасније до 30. априла текуће за претходну годину);
- 6) годишњи програм пословања за правна лица за која је то одређено законом (најкасније у року од осам дана од дана усвајања од стране надлежног органа);
- 7) годишњи извештај о пословању за правна лица за која је то одређено законом (најкасније до 30. септембра текуће за претходну годину);
- 8) план развоја дистрибутивног система (најкасније до 1. априла текуће године);

- 9) попуњене табеле инфо правила за израчунавање цена приступа систему за дистрибуцију гаса које се објављују на сајту Агенције (www.aegs.rs) (уз захтев за давање сагласности на одлуку о цени приступа систему за дистрибуцију природног гаса и на захтев Агенције);
- 10) попуњене табеле инфо правила за редовно извештавање које се објављују на сајту Агенције у складу са динамиком дефинисаном у табелама и
- 11) друге податке и документацију на захтев Агенције, у складу са Законом.

## **XI.2. Начин достављања**

Податке и документацију из поделака XI.1. ове методологије, оператор дистрибутивног система доставља у писменој форми, потписане од стране овлашћеног лица, а попуњене табеле инфо правила и у електронској форми на e-mail адресу Агенције.

## **XI.3. Измена цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса**

Уколико на основу достављених података и документације из одељка XI.1. ове методологије, Агенција у обављању послова из своје надлежности утврђене Законом, утврди да оператор система применом регулисаних цена остварује приходе који су већи од оправданог прихода који се добија применом ове методологије, оператор система је дужан да на захтев Агенције, у року од 30 дана од дана пријема тог захтева, поднесе нови захтев за давање сагласности на одлуку о цени приступа систему за дистрибуцију природног гаса са одлуком о цени.

Оператор система подноси Агенцији нови захтев за давање сагласности на одлуку о цени приступа систему за дистрибуцију природног гаса са измењеним тарифним елементима, са одлуком о цени, уколико испоручене годишње количине природног гаса одступају за више од 10% од количина природног гаса које су као тарифни елементи примењени у израчунавању постојећих и примењених цена приступа систему за дистрибуцију природног гаса оператора система.

## **XI.4. Неуредност захтева**

Сматра се да захтев за давање сагласности на одлуку о цени приступа систему за дистрибуцију природног гаса са одлуком о цени није поднет Агенцији, уколико документација из одељка XI.1. ове методологије није достављена у роковима и на начин утврђен овом методологијом.

## **XII. ПРИМЕНА МЕТОДОЛОГИЈЕ**

До првог образовања цена приступа систему за дистрибуцију природног гаса у складу са одредбама ове методологије, примењиваће се цене енергетског субјекта - оператора система које су, у складу са законом, образоване и биле примењене за тарифне ставове „капацитет“ и „енергент“, на дан ступања на снагу ове методологије.

Услуга дистрибуције природног гаса за једно место испоруке, до првог образовања цена приступа систему за дистрибуцију природног гаса у складу са одредбама ове методологије, обрачунаваће се за обрачунски период на основу цена по тарифним ставовима „капацитет“ и „енергент“, у складу са правилима утврђеним у одредбама чл. 23. до 26. Тарифног система за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса ("Службени гласник РС", број 1/07).

До доношења правила о раду дистрибутивног система природног гаса, место испоруке на коме постоји више корисника система (у даљем тексту: заједничко место испоруке) разврстава се у категорију и групу према радном притиску и годишњој равномерности испоруке утврђеној на начин из поглавља V.ове методологије.

Услуга дистрибуције природног гаса за заједничко место испоруке обрачунава се за сваког од корисника система применом тарифа "капацитет" и "енергент" на испоручену количину природног гаса и на максималну дневну потрошњу природног гаса, за то место испоруке.

Расподела укупне количине испорученог природног гаса на кориснике система, утврђује се према количинама природног гаса испорученим на местима испоруке корисницима за које се преко заједничког места испоруке испоручује природни гас. Разлика између укупно испоручене количине природног гаса на заједничком месту испоруке и укупне количине која је испоручена свим корисницима, изузев оператора дистрибутивног система, расподељује се оператору дистрибутивног система за потребе система.

Укупна максимална дневна потрошња на заједничком месту испоруке, расподељује се на кориснике система, на основу коефицијента учешћа максималне дневне потрошње, према формули:

$$\text{МДПОБ}_k = K_{y,k} * \text{МДПЗМ}$$

где су:

$\text{МДПОБ}_k$  – максимална дневна потрошња природног гаса за коју се кориснику система на заједничком месту испоруке обрачунава услуга дистрибуције гаса;

$K_{y,k}$  - коефицијент учешћа максималне дневне потрошње корисника на заједничком месту испоруке и

$\text{МДПЗМ}$  – максимална дневна потрошња природног гаса утврђена за заједничко место испоруке.

Коефицијент учешћа максималне дневне потрошње корисника на заједничком месту испоруке, израчунава се према формули:

$$K_{y,k} = \text{МДП}_i / \text{МДП}_{yk}$$

где су:

$\text{МДП}_i$  – максимална дневна потрошња и-тог корисника;

$\text{МДП}_{yk}$  – укупна максимална дневна потрошња свих корисника система;

$$\text{МДП}_{yk} = \sum_{k=1}^K \text{МДП}_k + \text{МДП}_{одс}$$

где су:

$\text{МДП}_k$  – максимална дневна потрошња корисника система, изузев оператора дистрибутивног система и

$\text{МДП}_{одс}$  – максимална дневна потрошња оператора дистрибутивног система који је повезан на заједничко место испоруке, утврђена према подацима из претходне календарске године, као производ коефицијента  $K_{m1}=1,35$  и највећег количника збира месечних количина за надокнаду губитака и сопствене потрошње оператора и броја дана у том месецу.

Коефицијент учешћа максималне дневне потрошње се утврђује за календарску годину. У случају да се у току календарске године појави нови корисник на заједничком месту испоруке или крајњи купац коме се природни гас испоручује преко заједничког места испоруке промени снабдевача, утврђују се нове вредности коефицијента учешћа максималне дневне потрошње за сваког од корисника на заједничком месту испоруке.

Оператор дистрибутивног система са чијег се заједничког места испоруке расподељује максимална дневна потрошња природног гаса (МДПЗМ), израчунава коефицијент учешћа максималне дневне потрошње за сваки месец у коме је дошло до промене и о томе обавештава кориснике система.

### **XIII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

Даном ступања на снагу ове методологије престаје да важи Одлука о утврђивању Методологије за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију природног гаса и Методологија за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС“, бр. 68/06,1/07,100/08,116/08 и 64/10).

Ову методологију објавити у "Службеном гласнику Републике Србије" и она ступа на снагу 1. јануара 2013. године.

Број: 745/2012-Д-И/11

У Београду, 26. децембра 2012. године

Савет Агенције за енергетику Републике Србије

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Љубо Маћић